

19 Haziran 2006
TS/BAS-BÜL/06-49

“Eğitim ve Sürdürülebilir Büyüme: Türkiye Deneyimi: Riskler ve Fırsatlar”

Dr. Şeref Saygılı, Cengiz Cihan ve Zafer A. Yavan

Özet Bulgular

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD), “Eğitim ve Sürdürülebilir Büyüme: Türkiye Deneyimi, Riskler ve Fırsatlar başlıklı raporunu 19 Haziran 2006 tarihinde Swiss Otel’de düzenlediği bir toplantı ile kamuoyuna duyurdu. Rapor, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Araştırma Dairesi Başuzmanı Dr. Şeref Saygılı, Devlet Planlama Teşkilatı Ekonomik Modeller Daire Başkanlığı’ndan Planlama Uzmanı Cengiz Cihan ve TÜSİAD Ankara Daimi Temsilcisi Zafer Ali Yavan tarafından hazırlandı. Raporda özetle şu görüşler yer alıyor:

Günümüzde, çok sayıda ülkede eğitime ayrılan kaynaklar milli gelirin yüzde 6’sına ulaşmış, bazı eğitim kademelerinde okullaşma oranı yüzde 100’ü bulmuş, zorunlu eğitim uygulamaları en temel ulusal politikalardan biri haline gelmiş, kamu kaynaklarının tahsisinde ise eğitim en öncelikli alanlardan biri olmuştur. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler genelinde, toplam yatırımların milli gelirdeki payının yüzde 20 dolayında olduğu kabul edilirse, eğitim harcamaları toplam yatırımların 1/3’ünü oluşturur hale gelmiştir.

Diğer birçok faaliyete göre eğitimin en temel özelliği birey, firma ve toplumların geleceğine yatırım yapılmasıyla ilişkili olmasıdır. Bu itibarla eğitim, ekonomik ve sosyal yaşamdaki dönüşümde, diğer bir ifadeyle refah düzeyi ve yaşam kalitesinin artırılmasında kritik bir rol üstlenmektedir. Eğitim, ekonomik boyutta büyüme, rekabet gücü ve verimlilik artışı, sosyal boyutta ise yoksullukla mücadele, gelir dağılımının iyileştirilmesi, katılımcılık, sosyal uyum ve çevrenin korunması gibi politika alanlarının merkezinde yer almaktadır.

Okul öncesi eğitim kademesindeki okullaşma oranı ile bu oran ve yükseköğretimdeki okullaşma oranı arasındaki etkileşimin verimlilik artışı sağlamada önem taşımaktadır. Okul öncesi eğitim kademesindeki okullaşma oranı ve yükseköğretimdeki okullaşma oranı arasındaki etkileşim eğitim sürecine anaokulu kademesinden başlayarak yükseköğretileri tamamlayan bireyleri ifade etmekte olup, ulaşılan bulgular bu bireylerin benzeri bir süreçten geçmeyen yükseköğretim mezunlarına kıyasla ekonomideki verimlilik artışına daha fazla katkı yaptığını ortaya koymaktadır. Okul öncesi eğitim ve yükseköğretim arasında bir tamamlayıcılık ilişkisi olduğunu gösteren bu bulgu, politika uygulamaları açısından büyük önem taşımaktadır. Okul öncesi eğitimde okullaşma oranının 2000 yılı itibarıyla Türkiye’de yüzde 6 dolayında (2003 yılı itibarıyla yüzde 12,5) olduğu dikkate alınırsa, bu bulgu çok daha büyük önem kazanmaktadır.

Eğitim göstergeleri ile verimlilik artışı arasındaki ilişkinin incelenen dönem içerisinde güçlendiği sonucuna varılmıştır. Yetenek ve başarı arasındaki tamamlayıcılık ilişkisinin daha da güçlenmesine, 1990'lı yıllarla birlikte hızlı gelişme gösteren Bilişim ve İletişim Teknolojilerinin (BİT) nemli katkı yaptığı düşünülmektedir. Diğer yandan, eğitimin zaman içerinde artan önemi, son çeyrek asırlık dönemin diğer bir özelliği olan, ekonomilerin dışa açılmasının sağlayacağı faydanın eğitim ile yakından ilişkili olduğuna da işaret etmektedir. Bu bulgular eğitimin günümüz ekonomileri için çok daha önemli bir politika aracı konumuna geldiğine işaret etmektedir.

Türkiye ekonomisinde verimlilik artışı ile eğitim göstergeleri (işgücünün ortalama eğitim süresi ve okullaşma oranları) arasındaki bağın kopuk olduğu sonucuna varılmıştır. Eğitimin bu niceliksel göstergelerinin verimlilik artışına dönüşmemesinde, bu alana aktarılan kaynakların yetersizliği yanında, eğitimin niteliğindeki sorunlar ile eğitimli insan gücünün verimlilik artışına katkısını sağlayıcı işgücü piyasası, iyi yönetişim, adil rekabet ortamı, fiziki altyapı, sermaye birikimi, Ar-Ge gibi verimlilik ile ilişkili diğer alanlardaki yetersizliklerin önem taşıdığı vurgulanmaktadır.

Büyüme modeli tahmininden elde edilen sonuçların kullanıldığı öngörü senaryoları, yatırım oranının artırılması ve verimlilik artışı ile insan sermayesi arasındaki bağın güçlendirilmesi durumunda, Türkiye'nin geçmiş dönemde yüzde 4,5-yüzde 5 aralığında bulunan potansiyel büyüme oranını 2006-2020 döneminde, yüzde 7 dolayına çıkarabileceğini göstermektedir. İnsan sermayesi ile verimlilik artışı arasındaki bağın güçlendirilmesinin büyüme oranına katkısının 1,5-2 puan aralığında olabileceği tahmin edilmiştir.